

KIKLOP

OBILJEŽJA ROMANA teška fabula, hermetična, potrebno čitateljsko iskustvo, nove pripovjedne tehnike, neobični likovi, opisuje probleme modernog čovjeka, simbolika, alegorija, ironija...

Tko je kiklop? – radi se o književnoj alegoriji.

kiklop = ljudožder = rat = div koji je svalio ogroman kamen na špilju svijeta.

Melkior – suvremeni Odisej, odupire se kiklopu duhovno i tjelesno. Mitski kiklop simbolički najavljuje dehumanizaciju čovjeka i njegovu egzistencijalnu krizu.

Vrsta romana: roman lika, egzistencijalistički roman. (osamljenost pojedinca, apsolutna sloboda ljudskoga izbora, suočavanje sa smrću, osporavanje uobičajenih načina života)

Tehnika romana:

Tehnika kojom je pisan roman vrlo je složen splet različitih literarnih postupaka i stilova. Uglavnom prevladava realističko pripovijedanje s unutarnjim monologom, tokom svijesti i imaginarnim dijalogom i situacijama, iako je roman pisan u trećem licu.

Pisac bilježi bilo koju Melkiorovu misao ma kako bezazlena da bila. Iz toga se stvaraju i imaginarni dijalozi, koji Melkioru kao asocijacije 'padaju na pamet'. Primjerice, kada Melkior u bolničkom krevetu zamišlja razgovor s medicinskom sestrom Acikom.

Roman ima realistički sloj (ulice, kavane, redakcija, bolnica) i simbolički (simbolički je npr. kiklop)

TEMATSKI PLANOVI ROMANA:

1. **egzistencijalistički** – rat, dehumanizacija, kiklop – ljudožder, jednooki div najavljuje ratno pustošenje
2. **društveni:** Zagreb, dajdamovsko društvo (boemska uzrečica „Daj-dam.” odnosi se na druženje i uzajamne narudžbe pića po principu ti meni, ja tebi), boemski svijet, intelektualna nadmetanja, otrovna atmosfera
3. **psihološki:** Melkior Tresić pokušava izbjeći mobilizaciju, psihološka previranja, strahovi, izmišljeni svijet.

KLJUČNE TOČKE ROMANA:

- tjeskobna atmosfera zagrebačkog intelektualnog miljea
- egzistencijalistički strah, dehumanizacija
- raspad svih moralnih vrijednosti
- društveni kaos: kiklopski svijet suvremenog čovjeka počiva na tri stupa Eros – Thanatos – Phobos: Ljubav, Smrt i Strah (besmisleni ratni pokolj znači da humano prelazi u animalno)

OBILJEŽJA MODERNOG U KIKLOPU

- esejistički dijelovi (dezintegracija romana),
- intertekstualnost (utjecaj jednog djela na drugo)

- različitost funkcionalnih stilova,
- grafizmi (velika slova MAAR)
- simboli,
- unutarnji monolozi,
- imaginarni dijalozi iz Melkiorove svijesti,
- asocijacije,

LIKОВИ

Melkior – jedan od trojice kraljeva, mudraca koji su se došli pokloniti Isusu.

Eustahije je Melkiorov nadimak (umni, blaženi, zlatousti, plemeniti) – ime svetca, preobraćenika – isposnika, ironija Melkiorova isposništva kojim želi uskratiti tijelo kiklopu Polifemu.

Postojao je rimski vojnik Eustahije u cara Trajana. Eustahije je bio svetac koji je doista služio rimskom caru Trajanu; isticao se dobrotom, bio je poganin; jednom mu se u lovu ukazala slika raspetoga Krista među jelenjim rogovima, nakon toga ukazanja on se pokrstio i dobio ime po kojem ga i danas poznajemo; nadimak Eustahije je ironični komentar na Melkiorovo sustavno izgladnjivanje (isposnički život) kako bi pružao otpor vojnom režimu.

O imaginarnim situacijama i dijalozima najbolje svjedoči Melkiorova izmišljena priča o brodolomcima s broda Menelaja koji su završili na polinezijskom otoku kanibala. Ta priča proteže se cijelim romanom, Melkior ju izmišlja kao usporedbu sa svojim psihičkim stanjem. Ljudožderi su od posade prvo pojeli najdebljeg, a to je bio šef kuhinje. To je Melkiora podsjećalo na vojnu evidenciju, gdje izabiru one koji su sposobni za rat. Najodvratnijeg od posade, liječnika, smrdljivog, ružnog, kanibali su odbacili. Dakle, Melkior zaključuje da mora gladovati i izmučiti svoje tijelo da bi bio proglašen nesposobnim za vojsku kako bi izbjegao odlazak u rat.

Lik Melkiora oblikovan postupkom redukcije – nije dano njegovo djetinjstvo, lik se ne sagledava u kontinuitetu, nije prikazan ni u kakvoj obiteljskoj situaciji, tj. relaciji, nisu naznačene nikakve okolnosti njegova ranijeg života, ne znamo ništa.

Njegov strah proizlazi iz otuđenosti u određenom povijesnom trenutku, on je otuđeni pojedinac u urbanoj sredini

VIVIJANA - Žena u koju je Melkior zaljubljen, platonska ljubav s Melkiorove strane, Vivijana je preljubnica i žena sumnjiva morala. Viviane Romance (1912. – 1991.), francuska glumica prema kojoj je Melkior dao ime Vivijani u romanu

Vivijana je izrazito lijepa žena koja svojom ljepotom potpuno zasljepljuje Melkiora. Radi toga on ne vidi ono što je očito, da je ona laka žena, nego naivno pokušava vjerovati da je anđeo. Zapravo, iza sebe ima vrlo sumnjivu prošlost. Gotovo na kraju knjige, Maestro priča Melkioru kako je nekad bila udata za nekog sportaša, te da je potpuno općinila Maestra. Kad su ostali sami i svukli se, zazvonilo je zvonce na vratima. Maestro je, misleći da je to njen muž, dopustio Vivijani da ga strpa u ormar. No, to je bio njen drugi ljubavnik, koji je prebio Maestra kad ga je našao u ormaru, a ona se bez grižnje savjesti kurvinski smijala i s uživanjem gledala predstavu. Vrlo dobro nosi svoju masku. Iako je gotovo pred Melkiorovim

očima ljubakala s Ugom i Fredijem, uvjerava ga da Uga poznaje samo 'iz viđenja'. Prilično je neobrazovana, kako ATMA kaže, primitivna. Melkior ju ne zanima upravo radi toga jer se zamara umnim stvarima.

MAESTRO - Boem i težak rakijaš: napredak i struja su mu odbojni

ENKA - Razmažena liječnikova žena, Melkiorova ljubavnica; **Ž-ENKA**, Enka je razmažena žena uglednog liječnika, ni po čemu moralnija od Vivijane. No, ona uporno i iskreno vjeruje da je izrazito moralna žena, iako muža vara ne samo s Melkiorom. Smatra da je njen brak savršeno sretan. Cendrava je i naučena da uvijek dobije ono što želi, a muž ju pazi i mazi kao krhko naivno stvorenje koje ne može bez njega živjeti.

ACIKA - Medicinska sestra na odjelu na kojem je bio smješten Melkior; iako je vidi prvi put, Melkior o njoj razmišlja kao o preljubnici; Enkina i Vivijanina suprotnost, iako je Melkior nastoji poistovjetiti s njima. Melkior, zgrožen nad nemoralom tih dviju žena, smatra da je i medicinska sestra Acika takva. No, potpuno ga iznenađuje kad saznaje da se udala i da je bila vjerna svom zaručniku.